

Coherence based learning™ met de LesSpiegel®

Wat is coherentie in de klas?

Coherentie betekent letterlijk *samenhang* of *afstemming*. In de context van onderwijs verwijst het naar een leeromgeving waarin **alles op elkaar afgestemd is**: de relatie tussen leerkracht/docent en leerling, de sfeer in de klas, de manier van lesgeven, de doelen die worden nagestreefd én de diepere bedoeling van onderwijs.

In een **coherente klas** ervaren leerlingen:

- **veiligheid**: emotioneel en sociaal
- **duidelijkheid**: over verwachtingen, doelen en grenzen
- **verbinding**: met de leerkracht/docent, met elkaar en met het leerproces
- **betekenis**: ze begrijpen *waarom* ze leren en voelen zich uitgenodigd om bij te dragen

Hoe voelen leerlingen coherentie?

Leerlingen voelen het vaak meteen aan als er **coherentie is – of juist niet**. Ze gebruiken daar misschien niet het woord "coherentie" voor, maar ze beschrijven het zo:

- *"Bij deze leerkracht/docent voel ik me op mijn gemak."*
- *"In deze klas kan ik mezelf zijn."*
- *"Ik snap wat we aan het doen zijn en waarom."*
- *"Mijn leerkracht/docent heeft het echt door als ik ergens mee zit."*
- *"Ik voel me serieus genomen."*

Zodra één van die schakels ontbreekt (bijvoorbeeld door onduidelijke communicatie, spanningen in de groep, of een leerkracht/docent die gestrest of afstandelijk is), **valt de coherentie weg**. Dat maakt het voor leerlingen moeilijker om zich open te stellen, gemotiveerd te blijven of risico's te nemen in hun leerproces.

Waarom is coherentie belangrijk om te kunnen leren?

Leren is niet alleen een **cognitief proces**, maar ook een **relationeel en emotioneel proces**. Breinonderzoek laat zien dat een leerling pas echt kan leren als het gevoel van **veiligheid**,

verbinding en betekenis aanwezig is. Coherentie is dus de **psychologische ruimte waarin leren kan ontstaan**.

Een klas met hoge coherentie:

- vergroot **leerbereidheid**
- vermindert **afleiding en weerstand**
- bevordert **zelfvertrouwen**
- nodigt uit tot **nieuwsgierigheid en doorzettingsvermogen**

Wat draagt bij aan een coherente leeromgeving?

- **Leerkrachten/docenten die afstemmen op de groep en op individuele leerlingen**
- **Een heldere structuur en voorspelbare routines**
- **Emotioneel beschikbaar en authentiek leiderschap van de leerkracht/docent**
- **Ruimte voor autonomie, keuze en persoonlijke inbreng**
- **Een klas waarin fouten maken gelijk staat aan leren**
- **Een cultuur van wederzijds respect en luisteren**

Waarom Coherence Based Learning™?

Door te focussen op **Coherence Based Learning™** maken scholen deze samenhang mogelijk – **vanuit het perspectief van de leerling**.

De LesSpiegel® dient hierbij als onderlegger: hoe beleeft de leerling de school, de les, en de relatie met de leerkracht/docent? Wat helpt, wat belemmert, en wat vraagt aandacht?

Door systematisch te luisteren naar deze signalen, bouwen scholen aan een leerklimaat waarin alle leerlingen zich optimaal kunnen ontwikkelen.

Van leercoherentie naar lescoherentie (Coherence Based Teaching™)

Coherence Based Learning™ begint bij de leerling: hoe beleeft hij of zij het leren, de les en de school als geheel? Maar al snel wordt duidelijk dat die ervaring **nauw samenhangt met hoe de leerkracht/docent voor de klas staat**.

Leerlingen voelen het direct aan of een leerkracht/docent op een coherente manier lesgeeft – of niet.

Een leeromgeving kan pas echt als *coherent* worden ervaren, als de leerkracht/docent zelf ook **in balans en afgestemd** is. Niet alleen op het curriculum, maar ook op zichzelf, op de groep en op de bedoeling van het onderwijs.

Daarom is **Coherence Based Teaching™** geen losstaand vervolg, maar een **onvermijdelijke volgende stap**. Als we leerlingen ruimte willen geven om te groeien, moeten we ook ruimte maken voor de leraar om te reflecteren, te herijken en zichzelf terug te vinden in zijn of haar onderwijspraktijk.

Anders gezegd:

Er is geen Coherence Based Learning™ zonder Coherence Based Teaching™.

De kwaliteit van het leren wordt gedragen door de kwaliteit van het lesgeven – en dus door de innerlijke ervaring van de leerkracht/docent.

In het proces van coherence based learning naar coherence based teaching verschuift geheel organisch binnen 2 jaar de focus van de leerling naar de leerkracht/docent. Niet om het ene boven het andere te stellen, maar omdat **les- en leercoherentie twee zijden van dezelfde medaille zijn**.

Leerbereidheid is direct verbonden met lesbeleving

Leerlingen ervaren hun leeromgeving via de **houding, aanwezigheid en keuzes** van hun leerkracht/docenten. Als deze **niet afgestemd is op zichzelf**, of onder druk vooral 'uitvoert', dan kunnen leerlingen zich minder veilig, minder gezien of minder gemotiveerd voelen – ook al is de intentie goed.

Geen leercoherentie zonder lescoherentie

Coherence Based Learning™ vraagt om een klas waarin leerlingen:

- zich vrij voelen om fouten te maken
- durven onderzoeken en vragen stellen
- betrokken zijn en zich verbonden voelen

Maar dat lukt alleen als de leerkracht/docent **die coherentie eerst belichaamt**:

- zelfvertrouwen zonder rigiditeit
- openheid zonder chaos
- richting zonder dwang
- verbinding zonder overcontrole

De leerkracht/docent is het fundament

In veel opzichten is de **leerkracht/docent de dragende structuur** van het leerproces. Als die structuur wankel is, of incoherent (bijvoorbeeld: gespannen, uitgeput, onveilig of ongegrond), dan voelen leerlingen dat meteen. Coherente lessen zijn dus geen luxe – ze zijn essentieel.

Coherence Based Learning™ opent vanzelf de deur naar teamontwikkeling

Door systematisch te luisteren naar de **leerbeleving van leerlingen** ontstaat er iets bijzonders: leerkracht/docenten gaan hun eigen lessen met andere ogen bekijken. Niet vanuit controle of prestatie, maar vanuit **nieuwsgierigheid en betrokkenheid**.

Wat leerlingen teruggeven via de LesSpiegel® , raakt niet aan de buitenkant van het lesgeven, maar aan de binnenkant: aan de relatie, de afstemming en de bedoeling.

Deze manier van werken creëert een sfeer waarin reflectie geen verplichting is, maar een natuurlijk gevolg van wat leerlingen laten zien. leerkrachten/docenten krijgen zicht op **het effect van hun keuzes**, en voelen vaak zelf de wens om kleine of grotere veranderingen aan te brengen.

Zo ontstaat er bijna automatisch een **professionalisering van binnenuit**:

- zonder druk
- met meer eigenaarschap
- gevoed door echte ervaringen

Daarom is het tweede jaar, waarin scholen informatie krijgen uit de LesSpiegel® het jaar waarin **Coherence Based Teaching™** centraal staat. Dit is geen losstaand programma, maar een **logisch en organisch vervolg**. Het team is dan al in beweging – en klaar om de blik ook naar binnen te richten:

Wie ben ik voor deze groep? Wat drijft mij? Wat laat ik zien, bewust of onbewust?

In die vragen ligt de kracht van Coherence Based Teaching™ – als verdieping en verbreding van het proces dat bij de leerling begon.

Waarom werkt dat zo?

1. Spiegeling zonder oordeel

De LesSpiegel® geeft geen beoordelingscijfers of feedbackrapporten, maar **spiegelt** op respectvolle en inhoudelijke wijze de ervaring van leerlingen. Hierdoor ontstaat ruimte voor **reflectie zonder defensiviteit**. Veel leraren ervaren dat als veilig en opbouwend.

2. Erkenning van het relationele aspect van lesgeven

Lesgeven is geen technische handeling. Het is een **relationeel vak**, waarbij de leraar voortdurend in contact staat met zijn of haar leerlingen. Als je leerlingen stelselmatig bevraagt naar hoe zij dat contact en die lessen beleven, komt de leraar **terug bij de kern van zijn of haar vakmanschap**.

3. Zicht op het effect van je handelen

Door regelmatig te reflecteren op de leerlingbeleving van leerlingen krijgt een leerkracht/docent inzicht in wat wel en niet werkt. Dat maakt het makkelijker om gerichte keuzes te maken en het **eigen handelen bij te stellen** – op een manier die congruent voelt.

4. Meer verbinding met de bedoeling van onderwijs

De antwoorden van leerlingen raken vaak aan de diepere waarden van het onderwijs: veiligheid, gezien worden, motivatie, nieuwsgierigheid, vertrouwen. Dit herinnert leerkrachten/ docenten aan **waarom ze ooit begonnen zijn met lesgeven** – en dat werkt motiverend.

Coherence vraagt om leiderschap dat klopt

Wanneer een school kiest voor **Coherence Based Learning™** en **Teaching™**, kiest ze voor een onderwijscultuur waarin **relatie, afstemming en bedoeling** centraal staan. Dat vraagt niet alleen iets van leerlingen en het team — het vraagt ook iets van de **organisatie als geheel**.

Coherence is geen project, maar een cultuur. En cultuur heeft leiding nodig.

Zodra teams met oprechte nieuwsgierigheid reflecteren op hun lespraktijk, en leerlingen zich open uitspreken over hun leerervaring, ontstaat er **beweging en verdieping**. Deze beweging vraagt om **leiding** — niet in de vorm van beheersing, maar in de vorm van **gerichte regie, bewuste keuzes en zichtbare richting**.

Coherent leiderschap: de bodem waarop alles rust

Coherent leiderschap betekent niet dat je alles loslaat. Integendeel: het vraagt om een **bewuste en stevige aanwezigheid** — niet om te beheersen, maar om te **bewaken, verbinden en richting geven**.

Een leider is de hoeder van de bedding waarin groei mogelijk is.

Leiderschap in een Coherence Schooling™ houdt in dat je een omgeving creëert waarin:

- **leerlingen veilig en nieuwsgierig kunnen leren**
- **leerkracht/docenten met helderheid, rust en verbinding les kunnen geven**
- **en de school als geheel steeds terug kan keren naar haar kern: het hoogste goed van al haar mensen**

Dat betekent dat beslissingen nooit genomen worden op basis van systeemdruk, politieke of persoonlijke voorkeur of kortetermijnresultaten — maar altijd in het licht van:

- *Wat is goed voor de leerling?*
- *Wat heeft de leraar nodig om zijn vak in coherentie uit te oefenen?*

Een coherente leider schept een uiterst vruchtbare bodem waarin het geheel gedragen wordt door visie, gevoeligheid en morele helderheid.

Dit vraagt eigenschappen als:

- **richting kunnen houden in onzekerheid**
- **luisteren zonder controlezucht**
- **grenzen durven stellen zonder hardheid**
- **open blijven voor wat zich aandient**
- **en bovenal: het lef om te kiezen voor wat klopt — ook als dat tegen de stroom ingaat**

Coherentie betekent dus niet vrijblijvendheid, maar **doelgericht leiderschap met een menselijke maat**.

Pas als de top van de organisatie in lijn is met de bedoeling, kan die bedoeling doorwerken tot in de klas.

Coherence Based Schooling™ – Leiderschap als vruchtbare bodem

In het derde jaar komt alles samen: de beleving van de leerling (*Coherence Based Learning™*), de houding en het handelen van de leerkracht/docent (*Coherence Based Teaching™*), én de rol van de organisatie als geheel.

Coherence Based Schooling™ is een leeromgeving waarin alle lagen – leerling, team en leiding – in samenhang en afstemming met elkaar functioneren.

Dat vraagt om leiderschap dat **meer is dan managen**. Een schoolleider wordt in dit model de **bewaarder van de bedding** waarin ontwikkeling kan plaatsvinden. Niet als eindpunt, maar als **voedende onderlaag** die alles draagt.

Wat is een Coherence Based School?

Een Coherence Based School is een school waar:

- **veiligheid, vertrouwen en verbinding** voelbaar zijn in alle lagen
- beleid en praktijk in **één lijn** staan met de bedoeling van onderwijs
- de organisatie niet alleen *verandert*, maar ook *verankert*
- leiderschap wordt uitgeoefend met **helderheid, compassie en richting**
- alle betrokkenen zich **uitgenodigd én ondersteund** voelen om te groeien

Het leiderschap vormt de wortelstructuur onder het leerproces – onzichtbaar misschien, maar onmisbaar.

Leiderschap als dragende kracht

In een Coherence School is leiderschap niet rigide of controlegericht, maar **coherent, systemisch en dienend**. Dat betekent:

- **Zichtbaar zijn:** aanspreekbaar, aanwezig en in verbinding
- **Sturen op basis van visie:** keuzes maken die kloppen met de 'why' van de school
- **Ruimte geven zonder los te laten:** heldere kaders én vertrouwen
- **Voorleven wat je vraagt:** als leider de cultuur ademen die je wilt bouwen
- **Veiligheid borgen, ook bij verandering:** zorgen voor stabiliteit terwijl de organisatie in ontwikkeling is

Verandering houdt alleen stand als de organisatie voldoende draagkracht en rust ervaart om die verandering te laten wortelen.

As above, so below

Een Coherence Based School werkt volgens het principe:

"As above, so below" — wat je boven in de organisatie verankert, straalt door naar alle lagen daaronder.

Als leiderschap helder, veilig en coherent is, ontstaat er ruimte voor leraren om in vertrouwen les te geven. En waar dat gebeurt, kunnen leerlingen optimaal leren, groeien en floreren.

Coherence Based Schooling™ is dus geen methode, maar een **levend systeem** – waarin de samenhang tussen mens, structuur en bedoeling voortdurend wordt gevoed en bewaakt.

Afsluiting – Coherentie als fundament voor duurzame schoolontwikkeling

De LesSpiegel® vormt de **onderlegger**: een betrouwbaar, laagdrempelig en krachtig instrument om de **stem van de leerling** structureel te laten klinken. Geen oordeel, geen evaluatie – maar een uitnodiging tot dialoog, reflectie en gerichte actie.

Leerlingdata is geen eindpunt, maar het begin van écht onderwijs op maat.

Door te sturen op wat **rechtstreeks uit de klas komt**, krijgt de leerkracht/docent **heldere en zuivere richting**. Niet op basis van abstracte beleidsdoelen, maar op basis van wat leerlingen daadwerkelijk ervaren en nodig hebben. Dat maakt interventies effectiever, relatiegerichter en meer in lijn met de bedoeling van onderwijs.

De LesSpiegel® helpt scholen om:

- te interveniëren waar het schuurt
- te bestendigen wat werkt
- te herstellen waar veiligheid ontbreekt
- en te bouwen aan een leerklimaat waarin iedereen tot zijn recht komt

Door de LesSpiegel® structureel in te zetten, ontstaat er een cultuur waarin:

- de leerling als uitgangspunt wordt genomen, niet als eindgebruiker
- de leraar helderheid en richting ontvangt, niet nóg een taak erbij
- de schoolleiding kan sturen vanuit de klas naar de organisatie, niet andersom

De LesSpiegel® maakt de **leerbeleving zichtbaar** en plaatst deze in het hart van het gesprek over onderwijs. Daardoor kunnen leraren gericht **intervenieren op wat er echt toe doet**: het herstellen of versterken van **sociale veiligheid**, het aanmoedigen van motivatie, en het verdiepen van betekenisvolle relaties in de klas.

Wat levert het op?

- **Leerkrachten/docenten krijgen bevestiging én richting**: hun intuïtie wordt ondersteund door tastbare leerlingdata
- **Professionalisering ontstaat organisch**, vanuit betrokkenheid, niet vanuit verplichting
- **Leiderschap kan gericht faciliteren**, op wat werkelijk nodig is
- **Veiligheid wordt hersteld of verdiept** — voor leerlingen én voor leraren
- **Het werkplezier neemt toe**, omdat lesgeven weer raakt aan waar het echt over gaat
- **Een cultuur van samenwerking vervangt de druk van individuele prestaties**

In plaats van te sturen op resultaten, sturen we op relaties. In plaats van te controleren, stemmen we af. En in plaats van concurrentie, bouwen we aan collectieve verantwoordelijkheid.

In een Coherence Based School groeit een omgeving waarin:

- leerlingen zich **gezien, veilig en nieuwsgierig** voelen
- leerkracht/docenten met **rust, richting en autonomie** voor de klas staan
- en leiderschap zorgt voor een **stabiele en voedende bodem** waarop al die ontwikkeling kan rusten

De LesSpiegel® verbindt deze lagen – leerling, team en leider – tot een levend geheel. Een school waarin alles samenvalt. Waar het klopt. Voor iedereen.

Suzette Waltmans

CEO SmartSchools & Roerconsult

Marco Sombroek

Trainer & Ontwikkelaar de LesSpiegel®

Bronnen:

Theoretische onderbouwing van Coherence Based Learning™

1. Self-Determination Theory (Ryan & Deci, 2000)

Deze theorie stelt dat leerlingen pas tot duurzaam gemotiveerd gedrag komen als drie psychologische basisbehoeften worden vervuld:

- **Autonomie** (het gevoel dat je zelf invloed hebt)
- **Relatie** (je verbonden voelen met anderen)
- **Competentie** (het gevoel dat je iets kunt)

Wanneer een leerkracht/docent **gestrest, afstandelijk of onduidelijk** is, kan dat direct afbreuk doen aan deze basisbehoeften. Dit ondermijnt de motivatie, veiligheid en inzet van leerlingen.

Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2000). *Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being*. *American Psychologist*, 55(1), 68.

2. Sense of Safety and Belonging in School (Osterman, 2000)

Osterman toont aan dat **sociale verbondenheid en inclusie** essentieel zijn voor leren. Leerlingen die zich niet gezien of begrepen voelen, nemen minder deel aan het leerproces, vermijden risico's en raken sneller gedemotiveerd.

Osterman, K. F. (2000). *Students' need for belonging in the school community*. Review of Educational Research, 70(3), 323–367.

3. Classroom Climate and Emotional Safety (Pianta, Hamre & Allen, 2012)

Deze onderzoekers tonen aan dat de **kwaliteit van de leraar-leerlingrelatie** een directe invloed heeft op het leerklimaat. Wanneer de emotionele afstemming ontbreekt – bijvoorbeeld door stress, afstand of incongruent gedrag van de leerkracht/docent – ontstaat er een “incoherent” klimaat waarin leerlingen zich **terugtrekken of afsluiten**.

Pianta, R. C., Hamre, B. K., & Allen, J. P. (2012). *Teacher-student relationships and engagement: Conceptualizing, measuring, and improving the capacity of classroom interactions*. In S. L. Christenson et al. (Eds.), *Handbook of research on student engagement*.

4. Social-Emotional Learning (CASEL framework)

Het CASEL-model benadrukt dat leerlingen beter leren in een klas die wordt gekenmerkt door **emotionele veiligheid, duidelijke communicatie en empathisch leiderschap**. In zulke omgevingen is sprake van hoge *coherentie* tussen wat er gezegd, gevoeld en gedaan wordt. Wanneer dat ontbreekt, daalt zowel het welbevinden als de leerprestatie.

Collaborative for Academic, Social, and Emotional Learning (CASEL). <https://casel.org>

5. The Role of Teacher Emotion and Authenticity (Hargreaves, 1998; Palmer, 1997)

Deze bronnen wijzen op het belang van **authenticiteit en emotionele congruentie** in de klas. Wanneer een leerkracht/docent iets anders uitstraalt dan wat hij of zij zegt, ervaren leerlingen dat als onveilig of onbetrouwbaar — en dat **verstoort de leerrelatie**.

Hargreaves, A. (1998). *The emotional practice of teaching*. Teaching and Teacher Education, 14(8), 835-854.

Palmer, P. J. (1997). *The Courage to Teach: Exploring the Inner Landscape of a Teacher's Life*.

6. Monitor Leskwaliteit (Inspectie van het Onderwijs, 2023)

De Inspectie benadrukt dat effectieve lessen vijf kernkenmerken hebben: duidelijkheid, doelgerichtheid, veiligheid, activerend leren en betrokkenheid. Deze sluiten direct aan bij de voorwaarden voor coherentie in de klas. Wanneer leerlingen deze kenmerken ervaren, voelen zij zich veiliger, gemotiveerder en meer uitgedaagd — precies de kern van Coherence Based Learning™.

Inspectie van het Onderwijs (2023). *Monitor Leskwaliteit*. Utrecht: Inspectie van het Onderwijs.

Theoretische onderbouwing van Coherence Based Teaching™

1. Emotionele beschikbaarheid van de leerkracht/docent

Volgens **Robert Pianta** en collega's (Pianta, Hamre & Allen, 2012) is de emotionele beschikbaarheid van de leerkracht/docent een **kritieke factor** voor leerlingbetrokkenheid en leerontwikkeling. Een leerkracht/docent die alleen uitvoert en weinig affectieve signalen toont, wordt door leerlingen ervaren als afstandelijk – wat ten koste gaat van **relatieve veiligheid** en motivatie.

Pianta, R. C., Hamre, B. K., & Allen, J. P. (2012). Teacher-student relationships and engagement: Conceptualizing, measuring, and improving the capacity of classroom interactions. In S. L. Christenson et al. (Eds.), Handbook of research on student engagement.

2. Congruentie en authenticiteit in lesgeven

Parker Palmer (1997) stelt dat goed onderwijs voortkomt uit de **innerlijke afstemming** van de leerkracht/docent: eenheid tussen wat hij denkt, voelt en doet. Wanneer een leraar vanuit stress of druk alleen “uitvoert”, is deze congruentie zoek. Dat **voelen leerlingen onmiddellijk**, waardoor zij zich minder veilig of verbonden voelen.

Palmer, P. J. (1997). The Courage to Teach: Exploring the Inner Landscape of a Teacher's Life.

3. Teacher Emotions and the Hidden Curriculum

Andy Hargreaves (1998) beschrijft dat de emotionele gesteldheid van leraren diep doorwerkt in de klas – ook wanneer dat niet expliciet wordt benoemd. Onbewuste stress, spanning of afstand creëert een ‘**verborgen curriculum**’ dat leerlingen oppikken en dat de leerrelatie beïnvloedt.

Hargreaves, A. (1998). The emotional practice of teaching. Teaching and Teacher Education, 14(8), 835-854.

4. Self-Determination Theory (Ryan & Deci, 2000)

Deze theorie benadrukt dat leerlingen optimaal leren wanneer zij zich **autonoom, competent en verbonden** voelen. De leerkracht/docent speelt hierin een centrale rol: als hij of zij **niet afgestemd is op zichzelf of de groep**, daalt de ervaren verbondenheid – en dus ook de motivatie.

Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2000). Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being. American Psychologist, 55(1), 68.

5. Trust and Psychological Safety (Bryk & Schneider, 2002)

In hun bekende onderzoek naar schoolverbetering laten Bryk en Schneider zien dat **vertrouwen tussen leerkracht/docent en leerling** cruciaal is voor leerwinst. Dat vertrouwen ontstaat wanneer leraren **emotioneel betrouwbaar, transparant en afgestemd zijn** – niet als zij enkel hun taak “afwerken”.

Bryk, A. S., & Schneider, B. (2002). Trust in schools: A core resource for improvement. Russell Sage Foundation.

6. PEIL-onderzoeken naar leerlingbeleving en leskwaliteit

De landelijke Peil-onderzoeken laten zien dat de manier waarop leerlingen onderwijs beleven — met name de ervaren kwaliteit van instructie, de relatie met de leraar en de mate van betrokkenheid — sterk samenhangt met hun motivatie en prestaties. Dit bevestigt dat de leerkracht/docent niet alleen kennis overbrengt, maar vooral ook de leerervaring vormgeeft. Coherence Based Teaching™ sluit hierbij aan door de leraar bewust te maken van zijn rol in die beleving.

Stichting Cito & KBA Nijmegen (diverse jaren). PEIL-onderzoeken. Utrecht: Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderzoek (NRO).

Deze factsheet is eigendom van **Roerconsult B.V.** en is uitsluitend bedoeld voor informatieve doeleinden.

Alle rechten voorbehouden.

- **Coherence Based Learning™, Coherence Based Teaching™, Coherence Based Schooling™** en **De LesSpiegel®** zijn geregistreerde handelsmerken van Roerconsult B.V.
- Niets uit deze publicatie mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Roerconsult B.V.
- Hoewel de inhoud met de grootst mogelijke zorg is samengesteld, aanvaardt Roerconsult B.V. geen aansprakelijkheid voor eventuele onjuistheden of gevolgen van het gebruik van deze informatie.

© Roerconsult B.V., 2025.

www.roerconsult.nl

